

Kultur

Kulturredaktör
Katarina Östholm
0620-257 90
katarina.ostholm@allehanda.se

På denna klassiska bild befinner sig demonstrationståget i Knäffa, på väg mot Lunde, 14 maj 1931.

Det är en händelse som inte bara angår oss här i Kramfors utan även är en nationell angelägenhet.

Arkeologen Daniel Leviathan har skapat en digital minnesplats på begravningsplatsen i Solna. FOTO: KARL GABOR/TT

De döda talar på begravningsplats

KULTUR Arkeologen Daniel Leviathan tilldelas årets Binfeldstipendium om 500 000 kronor för sitt arbete med en digital minnesplats.

Genom QR-koder på gravstenar kommer besökare där att få lära känna några av de förintelseöverlevare som kom till Sverige.

Minnesplatsen "Förlorade röster – spåren efter 1945 års räddade" låter besökaren stifta bekantskap med 66 olika förintelseöverlevare, skriver Micael Binfeldts stiftelse i ett pressmeddelande.

Gemensamt är att de alla anlände till Sverige med de så kallade Vita båtarna och att de efter endast en kort tid dukade under till följd av undernäring och sjukdomar. De ligger i dag begravda på Norra judiska begravningsplatsen i Solna.

Binfeldstipendiet kommer att delas ut på den internationella minnesdagen för Förtintelsens offer den 27 januari. (TT)

Lenny Clarhälls monument över Ådalen -31 återfinns i Lunde. FOTO: JENNIE JOHANSSON

Följande aktiviteter får stöd av Kramfors kommun:

Appearance Production: "Eldupphör" - en musikalisk föreställning om Ådalen 31

Birger Normansällskapet: Panelsamtal om Ådalen 31 ur Birger Normans perspektiv

Studio Svanö: Podcast om Ådalen 31, med lansering vid offentlig tillställning

Svanö SK: Visning av Svanö industriarv, med särskilt fokus på tiden runt 1931 och Ådalsändelserna

Tingshuset Musik AB: Arbetsarrörelsens musikhistoria, konsert med kammarensemble

Ådalens filmstudio: Visning av Bo Widerbergs film "Ådalen 31"

Dynäs II: Guidning om Ådalshändelserna och Eira Söderbergs färd från Lunde till Svanö

Actit kommunikation: En utställning om Ådalen 31 i Lunde Folkets hus

Svanö Folkets husförening: Teaterföreställning baserad på Grzegorz Flakerskis novell "Mot Lunde"

Blodig 90-årsdag uppmärksammas

I mitten av maj är det 90 år sedan skotten i Ådalen, då fem personer sköts ihjäl av militär i Lunde. Kramfors kommun tar krafttag kring minnesåret med hittills nio inplanerade evenemang. "Det är en väldigt viktig händelse, inte bara för oss utan även nationellt", säger kulturutvecklare Karin Högström.

KRAMFORS Få händelser har gjort ett sådant avtryck på Sverige i modern tid som skotten i Ådalen 1931. Börskraschen hade utlöst en stor depression som ledde till arbetslöshet och lönesänkningar av en sådan magnitud att folk började svälta; i vissa av Ådalens skogsdistrikt var arbetslösheten 80-85 procent.

Konflikter och strejker utbröt och kulminerade med en massdemonstration som gick mot Lunde. Det hela slutade med att tillkallad militär gav eld mot demon-

stranterna den 14 maj; fem personer dödades och lika många sårades.

Kulturutvecklare Karin Högström berättar att intresset för att uppmärksamma 90-årsminnet av Ådals-händelserna är stort.

– Redan tidigt i fjol började olika aktörer höra av sig med förfrågningar om vi skulle göra något för att uppmärksamma det hela, berättar hon.

– Och det är klart att vi tycker det; Ådalshändelserna har satt djupa spår i his-

Karin Högström, kulturutvecklare på Kramfors kommun. Arkivbild.

FOTO: KATARINA ÖSTHOLM

torien och angår inte bara oss här i Kramfors utan är även en nationell angelägenhet.

I höstas utlyste Kramfors kommun en möjlighet att ansöka om medel för den som ville vara med och uppmärksamma minnet. Många ansökningar kom in – och nu har kommunen fattat beslut om vilka företag och föreningar som ska beviljas

bidrag (se faktaruta).

– Intresset var stort för det här, och vi är glada över att kunna presentera ett brett spann av evenemang och aktiviteter, säger Karin Högström.

– Det är allt från teater, panelsamtal och konserter till utställningar, podcasts och musikaliska föreställningar.

Kravet var att evenemang skulle arrangeras i Kramfors kommun under maj 2021. Totalt listas nio event av skilda slag, de flesta med lokala aktörer men även ett par stycken som kommer från andra delar av Sverige.

– Men även de som kommer utifrån har någon slags anknytning till Ådalen, säger Karin Högström.

Tillsammans med de aktörer som tilldelats stöd kommer Kramfors kommun att sätta samman ett kalen-

darium med aktiviteterna. – Vi hoppas att det här kommer att bidra till att den här dramatiska händelsen lyfts upp och diskuteras, säger Karin Högström.

Arrangemangen kring 90-årsminnet är också ett sätt för kommunen att arbeta vidare med det besöksnärringsprojekt som lanserades 2018 i samband med boksläppet av antologin "Berättelser från Ådalen". Tanken var att varje novell skulle kunna bli en geografisk rundtur, med stopp vid besöksmål och sevärigheter – och kanske inspirera till ännu fler.

– Sedan får vi se hur läget är med pandemin framåt maj. Vi kommer att följa rekommendationerna och möjligheten att arrangera saker utomhus finns ju på vären.

Katarina Östholm